

web tasarımı

Aycan Gönenç

info@aycangonenc.com

www.aycangonenc.com

Beni düşündürme!

Web tasarımına mantıkla yaklaşmak.

İletişim Fakültesindeki öğrencilik yıllarımızda, hem benim hem de eşimin Fotoğrafçılık öğretmeni sevgili hocamız Sayın Leyla Arsan, kendisine bir Web sitesi tasarlamamı istediğinde bana bir kitap hediye etti... Kitabın adı **DON'T MAKE ME THINK; yani BENİ DÜŞÜNDÜRME!**

Yazarı Steve Krug.

Bu harika kitap, sadece Web tasarımında değil reklamcılığın ve yayıncılığın hemen her alanında dikkat edilmesi gereken bir gerçeğin altını çizerek, BENİ DÜŞÜNDÜRME mantığı ile sağlıklı bir Web tasarımının nasıl gerçekleştirilebileceğini örneklerle anlatıyor.

İşin özü gayet basit, kitap özetle diyor ki... Eğer ziyaretçiler Web sitenize girdiğinde aradığını bulmak için ya da Web sitenizi nasıl kullanacağını (öğrenmek için) DÜŞÜNMEK zorunda kalıyorsa o zaman yaptığınız tasarım başarısızdır.

Neden mi? Çünkü insanlar sizin sitenize girip ekstrasından DÜŞÜNMEK yerine anında sitenizden çıkıp aradığını daha kolay bir şekilde elde edebileceği başka bir siteye yönelecektir. Günümüzün hızlı yaşamında düşünmemiz gereken o kadar çok şey var ki, artık kimse EKSTRADAN DÜŞÜNMEK ZORUNDA KALMAYI istemiyor.

Bu yazımda, bu kitaptaki değerli bilgileri özetleyerek sizlerle paylaşmak istedim.

İşte insanları düşünmek zorunda bırakmadan bir site yapmanın bazı püf noktaları:

Web sitesini kendimiz için değil, başkaları için yapıyoruz.

Yaptığınız sitenin kullanımı size çok basit ve kolay gelebilir; eh ne de olsa siz yaptınız! Bu aynı kendi evinizde neyin nerede olduğunu gayet iyi bilmeniz gibidir. Ancak sizin evinizdeki Misafirleri düşünerek tasarım yapmanız lazım. Steve Krug bunun en iyi yolunun sitenin tasarımını tamamladıktan sonra, siteyi yayınlamadan önce olabildiğince çok kişiden si-

teyi kullanmalarını istemek olduğunu söylüyor. Oluşturacağınız bir test alanında sitenize giren "deneklerden" siteyi kullanmalarını ve karşılaştıkları zorlukları, ekstrasından DÜŞÜNMEK ZORUNDA KALDIKLARI konuları not edip size bildirmelerini istemek, sitenin yayına açıldığında çok daha işlevsel olmasını sağlayacaktır. Deneklerinizi seçerken mantıklı davranın! Deneklerinizi çevrenizdeki Webmaster'dan değil, sıradan insanlardan seçin.

"İyi bir Web tasarımı yapmak kolay değildir. Bu aynı golf oynamaya benzer. Topu deliğe sokmanın sadece birkaç yolu varken, ıskalamanın milyonlarca yolu vardır!"

Kitaptan aldığım bu söz sanırım durumu iyi özetliyor. (yarım ekmeğe site yapıp satmaya kalkanlara duyurulur).

Eğer birşeyi kullanmak zorsa, o zaman onu çok sık kullanmayız...

İtirazı olan var mı? Bu, Web tasarımında da da aynen geçerlidir. Bir Web sayfası, açık, apaçık olmalıdır. Web tasarımı yaparken her zaman ziyaretçilerin kafalarındaki SORU İŞARETLERİNİ en aza indirmek üzere düşünmeliyiz.

Web sayfalarında bizi düşünmeye zorlayan nedir?

Bir Web sitesindeki hemen her şey bizi durup, gereksiz yere düşünmeye zorlayabilir. Örneğin, kullanılan teknik terimler, firmanın ne iş yaptığı, hangi bilgiye hangi linkten ulaşılacağı gibi...

Örneğin sitenizde şirketinize iş başvurularının yapıldığı bir sayfa var ve bu sayfaya ulaşmak üzere bir link hazırladınız diyelim.

- Bu linke sadece **BAŞVURULAR** yazarsanız, bunun ne için bir başvuru olduğunu **anlamak** için ziyaretçiniz birkaç saniye düşünecektir.

- Eğer bu linke **İŞ BAŞVURULARI** yazarsanız düşünmeyi gerektiren birkaç saniyeyi yok etmiş olursunuz.

Peki hazırladığınız bu link, görüntü olarak alışılmış bir butona ya da linke benziyor mu? Yani bu link üzerine gidince renk değiştirerek ya da altı çizili olarak veya düğme şeklinde bir tasarımla açıkça

İnsanların alışkın oldukları tasarım öğelerini kullanmak önemlidir.

link olarak belirlenmiş durumda mı? Yoksa ziyaretçinin, sayfadaki diğer yazıların arasında bu satıra bakarak (acaba bu bir link mi?) diye düşünmek zorunda mı kalıyor?

Web sayfalarının ekstra açıklamaya ihtiyacı olmamalı

Evet Web sayfalarındaki tüm açıklamalar öldürülmeli! Eğer bir sayfadaki formun nasıl kullanılacağını ya da bir sitede neyin nasıl bulunacağını uzun uzun anlatma ihtiyacını duyuyorsanız, yaptığınız tasarımı atın ve işe baştan başlayın. Örnek: "Genel bilgi almak için bilgi@sitem.com adresine, satın alma için satis@sitem.com adresine, iş başvurusu için basvuru@sitem.com adresine email gönderiniz" gibi bir açıklama yerine konu başlıklarını belirleyen küçük bir açılır menü yapmak ve konu başlığına göre email adresini seçen bir form düzenlemek çok daha mantıklıdır.

Web'i gerçekte nasıl kullanıyoruz?

Web sitemizi tasarlarken, çoğunlukla sanki "gazete çıkartıyormuş" gibi düşünüp, insanların her yazdığımız satırı okuduğunu farz ederiz nedense?! Halbuki gerçek çok farklıdır...

İnsanlar gazeteyi okurlar ama Web sayfalarını sadece gözleri ile tararlar.

İnsanların genelde acelesi vardır, gazeteyi bir kere alırsınız ve okursunuz, ama İnternete bağlı kaldığınız her dakika para ödersiniz!

Bir Web sayfasındaki her satırı okumayız. Gözlerimiz ilgi alanımıza giren konuyu tarar, geri kalan tüm bilgileri 'gözardı' eder.

Belki de Google Web sitesini dünyanın bir numaralı arama motoru sitesi yapan şey de budur... www.google.com sitesine girdiğinizde gördüğünüz tek şey, bir logo ve hemen altında arama yapmanız için bir yazı alanıdır. Bu çok basit tasarımın ardında ise mükemmel çalışan bir program bulunmaktadır.

Sayfanızda görsel hiyerarşi yaratın

Yani konuları önem ve öncelik sırasına göre düzenleyin. Bunu font büyüklükle, kullanılan renkler, konunun sayfadaki

yeri ve büyüklüğü gibi etkenlerle yaratabilirsiniz.

Geleneksel yaklaşımlar en büyük dostunuzdur

Çok uçuk kaçık bir site yapmak da mümkün tabii ki. Ama insan gözü, alışkın olduğu görüntüleri daha çabuk algılar. Aynı elektrik düğmelerinin hep kapıların yanında olması gibi, Web kullanıcılarının da alışkın olduğu şeyler vardır. Örneğin üzerinde ev resmi bulunan bir butonun bizi sitenin ana sayfasına götüreceğini artık hepimiz biliyoruz... Ama ev resmi yerine bir Şato resmi kullanmaya kalkarsak insanları DÜŞÜNMEYE zorlamış oluruz! Dolayısı ile tasarımlarımızda Web'de yerleşmiş olan bazı tasarım geleneklerini göz önüne alarak çalışmalıyız. (Aklıma geldi... İngiltere'ye gittiğimde kaldığım otelin standart dışı düşünün nasıl açılacağını yaklaşık 45 dakikalık bir araştırma sonucunda bulmuştum.)

Sayfalarınızı kolaylıkla ayırt edilebilen bölümlere ayırın

Ziyaretçilerin ilk bakışta sayfanızdaki ayrı bölümleri hemen algılamaları, DÜŞÜNME ile kaybedilecek bir kaç dakikanın önüne geçer. Sayfaya bakar bakmaz, Son eklenenler, Linkler, Ürünlerimiz v.s. gibi ayrı bölümleri gözümüzün hemen fark etmesi gerekir. İç içe girmiş ve iyi ayrılmamış bir içerik ziyaretçinin gereksiz yere DÜŞÜNMESİNE neden olur.

Tıklanabilir alanları 'fark edilir' yapın

Ziyaretçiniz daha ilk bakışta sayfada hangi alanların ve yazıların 'tıklanabilir' olduğunu fark etmelidir.

Hotscripts.com sitesinin tasarımı böyledir. Sayfada bir çok link ve yazı bulunur.

Hotscripts.com'da bir script arayan kişinin ise sayfaya baktığında gördüğü şey budur! Gözü arama bölümüne odaklanır ve geri kalan herşeyi 'gözardı' eder.

Görüntü kirliliği ve kalabalığı yaratmayın

Görsel algılamayı zorlaştıran, gözü yoran detaylardan kaçının. Sayfanın fonuna yerleştirdiğiniz karışık desen yüzünden daha sayfa dolar dolmaz ziyaretçiniz sayfayı kapatabilir.

Tıklamaları en aza indirin

Ziyaretçiniz sitenizin her yerinden, en fazla iki tıklama ile istediği bilgiye ulaşabilmelidir.

Gereksiz kelimeleri kaldırın

Web sitemize hoşgeldiniz, biz bu sektörün en iyisiyiz, ürünlerimizin hepsi çok kaliteli... gibi gereksiz yere gürültü

yaratan 'geyik muhabbetlerini' Web sitenizden tamamen kaldırın. Bunlar sizden başka kimsenin okumadığı ve bir değeri bulunmayan laflardır. Belki çarpıcı bir slogan kullanabilirsiniz. Ama bunun dışında sitenize koyduğunuz her bir yazının ziyaretçi açısından bir 'bilgi değeri' olmalıdır.

Site içinde gezinmeyi (navigasyon) en kolay hale getirin.

İyi yönetilen bir şehrin trafiği gibi, sitenizin her yerinden her yere ulaşım kolay olmalıdır. Bir bilgiyi ararken on tane linke tıklayan bir kişi en sonunda nereden nereye geldiğini ve sitenin neresinde olduğunu karıştırıp, bunalabilir.

Ana sayfanın önemi

Harika bir tasarım yapmış olsanız bile, mantıklı bir ana sayfa hazırlamadıysanız İnternetteki savaşta kazanamazsınız. Ana sayfa daha ilk bakışta şu dört soruya yanıt verebilmelidir:

1. Bu ne sitesi?
2. Bu sitede ne yapabilirim?
3. Bu sitenin içinde ne var?
4. Neden başka bir site yerine bu sitede gezinmeliyim?

Yani, ana sayfanızı öyle bir düzenlemelisiniz ki; izleyici daha sitenizi gezmeden sitenizin içeriğini tahmin edebilmeli, meraklanmalı, gezmek istemeli, "büyük resmi" görebilmeli.

Çoğu tasarımcı ana sayfayı yeterince açıklayıcı yapmamak için aşağıdaki bahanelere sığınır:

Ne iş yaptığımız zaten belli: Sizin için öyle olabilir.

Ne iş yaptığımız ana sayfada

uzun uzun yazıyor: Pekiyi durup okuyorlar mı sanıyorsunuz?

Sitemize ihtiyacı olan bizi bulur:

Doğru ve daha sonra sizin ana sayfanızı çok karışık bulup, aynı hizmeti veren başka bir siteyi bulurlar...

Ana sayfaya "Bu siteye ilk defa mı giriyorsunuz" diye bir link koyup, linke açıklamalar yazacağız: Yani "ne iş yaptığımızı anlatacağım ama önce tıklamanızı ve sonra üşenmeden okumanızı bekliyorum" diyorsunuz.

Bütün bunlar gerçekten, gerçeklikten uzak ve insanların EKSTRADAN DÜŞÜNMEĞİ varsayımı üzerine kurulmuş senaryolardır.

Şöyle bir örnek verelim:

Markete gittiğinizde raftaki makarnaları 5 metre uzaktan hemen fark ediyorsunuz değil mi? Yoksa "bu paketlerin hangisi makarna" diye gidip her bir paketi tek tek okuyor musunuz? Şüphesiz hayır. Pekiyi bütün makarna paketleri üç aşığı beş yukarı aynı şekilde mi? Evet. İçinde ne tip makarna olduğunu anlamak için paketin üstünü okumak zorunda kalıyor muyuz? Hayır paketler şeffaf içi görünüyor. Onları birbirinden ayıran ne? Kullanılan renkler ve logolar. Yani markette hiç DÜŞÜNMEYEN makarnamızı seçip alışveriş arabasına atıyoruz... Unutmayın, insanlar İnternette gezinirken, marketekinden çok daha az zaman harcamak istiyorlar!

Düşünmeyi gerektiren soruların yanıtlarını sayfanıza koyun

Bu hangi site? (Site kimliği, logonuz)

Bu sitenin ana bölümleri nelerdir?

(Ana navigasyon menüsü)

Bu sayfadan gidebileceğim seçenekler neler? (Alt menüler)

Şu an hangi bölümdeyim? (Sayfanın title bölümü)

Şu an neredeyim? (bulduğunuz sayfa, seçenek yazısı)

Nasıl arama yapabilirim? (Arama motoru bölümü)

Site sahibine nasıl ulaşabilirim? (Email, form bölümü)

Biliyorum bu yazıda hemen işinize yarayacak hazır kodlar, püfler filan vermedim...

Ama sanırım "benim siteme neden kimse girmiyor?" sorusuna yanıt bulmak, acele ile bir site yapıp İnternet trafiğine katmaktan daha önemli. İnsanları DÜŞÜNMEYE ZORLAMADAN önce biz kendimiz DÜŞÜNÜRSEK yaptığımız işlerde çok daha başarılı oluruz diye DÜŞÜNÜYORUM. **ML**